

Aanmodderen is ook erkenning geven

Beste Marcel,

Met veel genoegen lees ik altijd je column in Van twaalf tot achttien. Je hebt de gave om met weinig woorden een anekdote te vertellen waarin het complete leven van een leerling aan ons voorbij flitst. Treffend vind ik ook je zelftwijfel. Dat is zo herkenbaar voor veel collega's in het onderwijs, al durven velen dat niet hardop toe te geven, denk ik. Jouw humor is een aangename vorm van relativering en zou op elke school verplicht gesteld moeten worden als weeksluiting. Gewoon om opgekikerd het weekend in te gaan.

Maar, voor mij is dat niet voldoende. Ik zou het graag eens met je willen hebben over de diepere lagen die je aanraakt, zonder dat er één woord over geschreven wordt. Neem nou dat meisje Tiffany, die maar niet naar school te krijgen is. Ze luistert eigenlijk alleen naar zichzelf, soms. Dat zegt ze althans in een telefoontje met jou. Daarop vraag jij haar om tegen zichzelf te zeggen dat ze naar school moet komen. Haar enige reactie is een simpel 'oh'.

Je kunt dit afdoen als onverschillig of ongeïnteresseerd, waarna je gewoon voort blijft modderen. En toch weet ik, dat dit achteloos uitgesproken 'oh' heel veel verbindende betekenis heeft. Zij weet dat jij weet dat je haar gezien hebt. Haar nood mag er zijn van jou en daarmee geef je haar het gevoel dat ze ertoe doet.

Je vraagt haar om met zichzelf in gesprek te gaan, als ze toch niemand anders heeft om naar te luisteren. In een column komt zo'n opmerking best grappig over, terwijl het gewoon een goed gekozen interventie is. Wat je hier doet, is haar volgen in haar eigen werkelijkheid, zonder dat je daarover een oordeel uitspreekt. In plaats van overtuigingskracht gebruik jij verwondering als basishouding. Hoe was jouw lijfspreuk ook alweer: 'If you can't convince them, confuse them'.

Besef je wel hoeveel erkenning je haar geeft? Je dwingt haar aanwezigheid niet af, maar je bent bereid om net zo lang 'aan te modderen' als nodig is. Tenminste, als je met aanmodderen bedoelt: luisteren, volgen, vragen stellen, meedenken, verwachtingen uitspreken, etcetera. Ik zou dat de helende kracht willen noemen van de dialoog tussen jou en Tiffany.

Groeten van Frans

Beste Frans,

De helende kracht heeft er helaas niet voor kunnen zorgen dat Tiffany de aansluiting naar school weer heeft gevonden. Ja, ik denk dat ze door mijn telefoongesprek weet dat ze bestaat en ook dat ze gemist wordt. Vaak is dat genoeg om een situatie positief te kantelen. In dit geval niet.

Je weet dat de driehoek leerling-thuis-school in onze manier van werken verankerd is. De school doet zijn best om de deur naar Tiffany open te zetten. We begrijpen wel dat ze in een rotsituatie zit. Daarom leggen we er geen grote druk op en straffen we haar al helemaal niet. Wat we wel proberen is passende eisen te stellen, hopen dat dit thuis doorklinkt en dat er weer verantwoordelijkheid gedeeld wordt.

Ik merk dat Tiffany naar mij minder heftig reageert. Waarschijnlijk bestaat er wel wat vertrouwen. Toch is het erg twijfelachtig of zij en haar moeder ook echt alles doen wat ze kunnen. Als je het negatief wilt bekijken, dan staat de school met 2-1 achter. Dus we hebben nog een puntje nodig, hetzij van Tiffany, hetzij van moeder.

Tot nu toe kregen we dat punt nooit. Bij mij roept dat wel eens het gevoel op dat we aanmodderen. Als het doel is om Tiffany op school te krijgen, dan is dat doel niet bereikt... alle mooie woorden ten spijt.

Hartelijke groet,
Marcel.

Beste Marcel,

Mij dunkt dat je er naar moet blijven streven om Tiffany op school te krijgen. Elk kind heeft immers recht op onderwijs. Dat je dit doel niet bereikt, betekent niet automatisch dat je dan faalt. Volgens mij is het tegendeel zelfs waar. De stand is 2-1! Dankzij jouw woorden en het gemodder heb je toch een punt weten te maken.

Deze strijd kent gelukkig geen eindsignaal. Je mag best nog een tijdje aanmodderen. Ik denk namelijk dat jij niet zo maar wat aan het rommelen bent met Tiffany. Bewust of onbewust voel je goed aan wat Tiffany nodig heeft om het onrecht dat haar blijkbaar overkomen is, te herstellen. Zo te lezen in jouw column zoekt ze het in een nogal

Ik luister alleen naar mezelf, soms

Tiffany is er niet. Weer niet. Uiteraard ook niets gehoord van haar moeder. Bellen dus.

"Ja."

"Spreek ik met Tiffany?"

"Ja."

"Je spreekt met meneer Groeneweg."

"Oh."

"We missen je op school."

"Ik heb met mijn voogd afgesproken dat ik niet hoeft te komen wanneer ik geen zin heb."

"Oh", antwoord ik, "dat denk ik niet."

"Dan niet."

"Geef je moeder maar even."

Na wat gestommel en geschreeuw krijg ik moeder aan de lijn.

"Tiffany hoeft niet naar school", zegt moeder. "Van haar voogd niet."

"Hmm", zeg ik, "hier hebben we het al eerder over gehad, ik weet dat Tiffany's voogd dat niet heeft gezegd. En bovendien heeft u in het gesprek met leerplicht beloofd dat u Tiffany voortaan naar school zou sturen."

"Oh ja", antwoordt moeder twijfelend.

"Wilt u haar dan nu naar school sturen?"

"Ja, dat zal ik doen." En dan hangt ze op.

Onmiddellijk na dit gesprek bel ik Tiffany's voogd. Helaas is hij niet bereikbaar. Een e-mail dan maar. Na de middagpauze is Tiffany nog steeds niet op school. Ik besluit weer te bellen.

"Ja?"

"Tiffany, met meneer Groeneweg."

"Ja?"

"Je bent nog steeds niet op school."

"Duh!"

"Heeft je moeder niet gezegd dat je naar school moet komen?"

"Jawel, maar ik luister niet naar mijn moeder."

"Naar wie luister je wel?"

"Naar niemand."

"Ook niet naar jezelf?"

"Soms."

"Als je nou jezelf vertelt dat je onmiddellijk naar school moet komen...?"

"Oh."

"Weet je, ga maar even in overleg met jezelf, dan bel ik je zo terug."

Ik hang op en bel opnieuw de voogd, maar hij is op huisbezoek. Ik stuur, volgens afspraak, een mailtje naar Bureau Leerplicht. Dan bel ik Tiffany terug.

"En?" vraag ik.

"Ik heb overleg gehad", zegt Tiffany en ik hoor haar bijna glimlachen, "maar ze komt niet."

"Da's niet slim," antwoord ik.

"Maar morgen komt ze waarschijnlijk wel weer."

"Dat is mooi, doe haar maar de groeten, oke?"

"Ja, dag meester."

"Tot morgen Tiffany."

"Ja...misschien..."

En zo modderen we voort.

demonstratieve vorm van autonomie. Niemand heeft iets over haar te zeggen, zelfs haar moeder niet. Tij voelt feilloos aan dat dit een ongepaste zelfbepalende houding is voor een schoolmeisje. Toch word je op dat moment niet de 'betere ouder', die haar direct naar school zou sturen. Nu ik er nog eens over na denk, vermoed ik zelfs dat het vooral de onuitgesproken woorden zijn die Tiffany als erkennend ervaart. Dit meisje wordt in haar ontwikkeling bedreigd omdat ze nu eenmaal niet kan terugvallen op ouders die haar grenzen stellen, die haar stimuleren en die positieve verwachtingen van haar hebben. Haar loyaliteit naar moeder is grenzeloos. O wee, wie het waagt om daar tussen in te gaan staan... En dat is precies wat je niet gedaan hebt. Ik ben ervan overtuigd dat het daardoor 2-1 is en niet 2-0. Dat ene punt zegt mij dat je nog altijd in verbinding staat met haar.

Desondanks sta je op verlies als het om haar aanwezigheid op school gaat. En als ik realistisch ben, acht ik de kans dat je op dit punt op 2-2 gaat komen inderdaad niet groot. Het werkelijke speelveld is immers het gezin.

Als zij het toestaat ben jij wel haar coach, die langs de zijlijn staat. Belangrijk, maar niet doorslaggevend. Jouw gereedschap is het blijven zoeken van de dialoog, met en zonder woorden, de ene keer wat strenger dan de andere keer. En ook: dat dagelijkse telefoontje om haar onderwijs aan te bieden van jouw school. Noem het aanmodderen als je wilt, ik zou het 'je betrouwbaar tonen' willen noemen.

Tot slot nog één opmerking. Een collega van mij kreeg eens een telefoontje van de vader van een oud-leerling van ons. We stonden bij deze jongen eigenlijk al met een op 4-1 achter. Ruim een jaar nadat deze jongen van school was vertrokken bedankte deze vader ons via dat telefoontje toch voor al onze inspanningen. Omdat wij destijds niet ophielden met aanmodderen, kon hij nog steeds zeggen dat hij een zoon had. Dat was vrij vertaald de indringende strekking van zijn boodschap.

Groeten van Frans.

Beste Frans,

Als onderwijsmens wens ik vaak snel resultaat. Toch weet ik dat zoiets heel vaak, misschien wel altijd (!), te veel gevraagd is. Jouw verhaal van die oud-leerling staat niet op zichzelf. Vorige week kwam er bij mij op school een oud-leerling langs. Na het tweede jaar is hij bij ons verwijderd.

Het mooie is dat hij ons kwam opzoeken, om te vertellen dat hij een opleiding tot vrachtwagenchauffeur aan het volgen was. Hij gaf aan dat hij, terugdenkend aan onze school, vond dat 'jullie eigenlijk alles goed hebben gedaan maar dat ik dat toen niet inzag'. Hij vertelde me dat hij, nu vier jaar later, daarom vond dat hij hier op een 'super goeie school heeft gezeten'.

Ik maak nu officieel excuses aan mezelf voor het woord 'aanmodderen'.

Dank je, Frans!

Marcel

Marcel Groeneweg is teamleider bij College ST Paul in Den Haag. (Vanaf januari 2011 is hij plaatsvervangend directeur bij Esloo Praktijkonderwijs.) Zijn columns voor *Van twaalf tot achttien* zijn gebundeld in 'De leven is hard', Aristos (2009). De column 'Ik luister alleen naar mezelf, soms' is gepubliceerd in *Van twaalf tot achttien*, mei 2007.

Frans Jordaan is als freelance-trainer verbonden aan HPC (www.hpc.nu) en is werkzaam als voorzitter van het Schakel Loket / PCL-VO van het Samenwerkingsverband VO 20.1 Utrecht en Vechtstreek.